

en nu in West-Berlijn en Londen⁹). Aan het einde van een handschrift, in de colofon, vindt men vaak bijzonderheden aangetekend door de afschrijver over titel, tijd en plaats. Soms ook over zichzelf. Welnu, het West-Berlijnse handschrift bevat dit alles. We lezen er, dat hier het tweede deel van de Summa van Thomas van Aquino ten einde is gebracht. En dan: 'Per me Gherardum Helye Hollandrinum civitatis Rotterdammis anno Domini M° CCCC° LVII° mense februarii die decima octava finita est' - door mij, Gerard, zoon van Helyas (= Elias), Hollander, van de stad Rotterdam, is het in het jaar des Heren 1457 op 18 februari ten einde gebracht. En hij vervolgt: 'Voor het voltooien van deze arbeid (be- tuig ik) dank aan de Almachtige God, aan de gebenedijde moeder Maria, altijd Maagd, en aan de zalige martelaar, de heilige He- rasmus (= Erasmus). Amen'. Het Londense handschrift bevat zelfs tweemaal zo'n mededeling. 'Hier eindigt het 7e boek (n.l. van het werk van Augustinus Over de stad Gods)'. Ook hier wordt dank gebracht aan God, Maria en St. Erasmus. Waarop volgt: 'Per me Gerardum Helye Theotonicum hollandrinensis provincie' - door mij, Gerard, zoon van Elias, Deutschlender (dit is: Neder- duitser) van de Hollandse provincie. De datum is hier 20 december (1457). En tenslotte: aan het eind van boek 13 van hetzelfde werk staat te lezen, nu in de eerste naamval, als was het een handteke- ning, fraai gecombineerd met het jaartal:

'Helye

Gerardus 1.4.5.8.Rotterdammis
die vicesima quinta mensis Ianuarii'

Dus: 25 januari 1458.

Men ziet: hier vinden we Gerardus, zoon van Elias, afkomstig uit Rotterdam, die St. Erasmus als patroon heeft en manuscripten afschrijft met, naar we kunnen constateren, een fraaie hand van schrijven (zie afb. 83).

Daar komt na meer dan vijf eeuwen de man tevoorschijn die, meen ik te mogen stellen, Erasmus' vader is geworden! Een aller- belangrijkste ontdekking. Jammer genoeg heeft Avarucci, in zijn enthousiasme een decade te ver springend in achterwaartse rich- ting, gesteld dat Erasmus in hetzelfde jaar, waarin zijn vader in Italië die boeken afschreef, in Rotterdam werd geboren. De chro- nologie van het leven van de jonge Erasmus is ingewikkeld genoeg. Maar om alles tien jaar te vervroegen en daarmee aan Erasmus' leven tien jaar toe te voegen, dat is werkelijk onmogelijk¹⁰). Zijn ontdekking is er niet minder sensationeel om. Al is de schikking